

คำประกาศอัลมา - อตา

International Conference on Primary Health Care, Alma-Ata, USSR, 6-12 September 1978

การประชุมระหว่างประเทศเรื่องสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care หรือ PHC) ที่เมืองอัลมาตา ณ. วันที่ 12 ก.ย 1978 มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่รัฐบาลทุกรัฐบาล บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขทุกคน และทุกชุมชนที่จะลุกขึ้นมาปกป้องและส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนทุกคนบนโลกนี้ ด้วยการทำสิ่งดังต่อไปนี้

คำประกาศ

1. ที่ประชุมยืนยันอย่างหนักแน่นว่า สุขภาพ คือสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม ไม่เพียงแต่ปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น และสุขภาพคือพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน และการบรรลุจุดสูงสุดของสุขภาพเท่าที่จะทำได้ เป็นสิ่งสำคัญและเป็นเป้าหมายทางสังคมของโลก โดยความตระหนักดังกล่าวจำเป็นต้องมีการดำเนินการในภาคส่วนของสังคม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคส่วนสุขภาพ (Health sector)
2. ความไม่เท่าเทียมในสถานะสุขภาพ (Health status) ที่ปรากฏให้เห็นอยู่โดยเฉพาะในประเทศพัฒนาแล้ว กับประเทศกำลังพัฒนา เป็นเรื่องที่รับไม่ได้ทั้งทางด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ และเป็นความห่วงกังวลของทุกประเทศ
3. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่บนระเบียบของเศรษฐกิจโลกใหม่ นั้นต้องสามารถทำให้บรรลุของสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า และลดช่องว่างระหว่างสถานะสุขภาพของประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา การส่งเสริมและปกป้องสุขภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมเกิดความยั่งยืน และสนับสนุนให้เกิดคุณภาพชีวิตและความสงบสุขบนโลกใบนี้
4. ประชาชนมีสิทธิและมีหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมทั้งระดับบุคคลหรือโดยรวม ในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนของตนเอง ในการดูแลสุขภาพ
5. รัฐบาลมีหน้าที่ในการทำให้ประชาชนบรรลุการมีสุขภาพสูงสุดโดยการจัดให้มีมาตรการทางสาธารณสุขและสังคมที่เพียงพอ เป้าหมายทางสังคมของรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ และชุมชนทั่วทั้งโลกในศตวรรษที่จะถึงนี้ คือการทำให้สุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2000 โดยพัฒนาสุขภาพประชาชนอยู่ในระดับที่มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ สาธารณสุขมูลฐานเป็นหัวใจที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในส่วนของจิตวิญญาณของความเป็นธรรมในสังคม
6. การสาธารณสุขมูลฐานถือเป็นส่วนสำคัญของการบริการสุขภาพที่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้ มีความเป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นวิธีการที่เป็นที่ยอมรับของสังคม และใช้เทคโนโลยีที่บุคคลหรือครอบครัวสามารถเข้าถึงได้ในชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่ ด้วยต้นทุนที่ชุมชนหรือประเทศชาติสามารถแบกรับได้ในทุกระยะของการพัฒนา ภายใต้จิตวิญญาณ (spirit) ของ การพึ่งตนเอง (Self reliance) และการตัดสินใจด้วยตนเอง (Self determination) และจัดตั้งขึ้นโดยบูรณาการกับระบบบริการสาธารณสุขของประเทศ (ซึ่งถือเป็นการระบบการทำงานหลักที่ใช้เป็นศูนย์กลาง) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของชุมชน เป็นระบบบริการที่เป็นด้านหน้าที่สัมผัสกับบุคคล

ครอบครัว หรือชุมชน ทำให้ระบบสุขภาพของประเทศใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ทั้งที่บ้านและที่ทำงาน และเป็นสถานบริการระดับแรกในกระบวนการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

7. สาธารณสุขมูลฐาน (Primary health care: หรือ PHC)

7.1. สะท้อนภาพหรือวิวัฒนาการมาจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและการเมืองของประเทศและชุมชน และพัฒนาโดยใช้ผลการศึกษาวิจัยทางด้านสังคม และชีววิทยาทางการแพทย์และระบบบริการสุขภาพ รวมถึงประสบการณ์จากการพัฒนาสาธารณสุขที่ผ่านมา

7.2. เน้นในเรื่องของปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในชุมชน โดยครอบคลุมทั้งบริการด้าน ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ

7.3. องค์ประกอบที่สำคัญ (Essential Element) ประกอบด้วย (เป็นอย่างน้อย)

7.3.1. การให้การศึกษาที่เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ และวิธีการในการป้องกันหรือควบคุม

7.3.2. การส่งเสริมในเรื่องอาหารและโภชนาการที่เหมาะสม

7.3.3. มีการนำสะอาดและสุขภาพทั่วไปที่มีคุณภาพและเพียงพอ

7.3.4. อนามัยแม่และเด็ก รวมถึงการวางแผนครอบครัว

7.3.5. การให้ภูมิคุ้มกันโรคเพื่อป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญ

7.3.6. การควบคุมและป้องกันโรคระบาดในพื้นที่

7.3.7. การให้การรักษารักษาโรคที่พบบ่อยและการบาดเจ็บ

7.3.8. การมีพร้อมถึงยาที่จำเป็น

7.4. เกี่ยวข้องกับ ภาคส่วนสุขภาพ (Health Sector) และภาคส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของพัฒนาประเทศหรือชุมชน เช่น เกษตร ปศุสัตว์ อาหาร อุตสาหกรรม การศึกษา ที่อยู่อาศัย งานสาธารณะ การสื่อสาร และภาคส่วนอื่นๆ และการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

7.5. ต้องการ และส่งเสริมให้เกิด การพึ่งตนเองได้ และการมีส่วนร่วม ทั้งระดับบุคคลและชุมชน ในเรื่องของการวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินการตามแผน การควบคุมกำกับ การดำเนินการสาธารณสุขมูลฐาน ทำให้การใช้ทรัพยากรของประเทศหรือทรัพยากรอื่นๆที่หาได้ ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถไปจุดหมายปลายทางนี้ จำเป็นให้การศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะส่วนบุคคลและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน

7.6. ทำให้เกิดความยั่งยืนโดยใช้การบูรณาการ การดำเนินการ ภายใต้การสนับสนุนจากระบบส่งต่อ ทำให้เกิดการปรับปรุงระบบบริการที่เป็นองค์รวมมีความครอบคลุมทุกคนและทุกกลุ่ม และให้ความสำคัญกับผู้ที่มีความต้องการมากที่สุดเป็นลำดับแรก

7.7. มีความเชื่อถือได้ในสายตาของบุคลากรสาธารณสุข ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ฆราวาส ผู้ช่วย และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในชุมชน หมอพื้นบ้าน ทั้งในระดับพื้นที่และระดับการส่งต่อ มีการฝึกอบรมที่เหมาะสมทั้งทางเทคนิค เฉพาะทางการแพทย์และสาธารณสุข และทางด้านสังคม เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมสุขภาพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านสาธารณสุขของชุมชน

7.8. ทุกรัฐบาลต้องจัดทำนโยบายระดับชาติ ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของสาธารณสุขมูลฐานที่ยั่งยืน โดยให้สาธารณสุขมูลฐานถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพของประเทศและสามารถที่จะประสานความร่วมมือกับ

ภาคส่วนอื่นๆได้ เพื่อจะให้ถึงจุดหมายปลายทางนี้ การสร้างความมุ่งมั่นตั้งใจทางการเมือง เพื่อที่เคลื่อนย้ายทรัพยากรของประเทศมาใช้อย่างสมเหตุสมผล.

- 7.9. ทูรประเทศต้องประสานความร่วมมือกับพันธมิตรและภาคีเครือข่าย และจัดบริการเพื่อให้มั่นใจได้ว่า การสาธารณสุขมูลฐานสำหรับประชาชนทุกคน เนื่องจากการบรรลุการมีสุขภาพดีโดยประชาชนในประเทศใดประเทศหนึ่ง จะทำให้เกิดความตระหนักและเกิดประโยชน์กับประเทศอื่นๆทั่วโลก ในบริบทนี้การทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การอนามัยโลก (WHO) และ การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF โดยเมื่อแรกก่อตั้งใช้ชื่อว่า United Nation International Children Emergency Fund) ได้ออกรายงานเรื่อง การก่อตั้งสาธารณสุขมูลฐาน : พื้นฐานสำหรับการพัฒนา และการดำเนินการสาธารณสุขมูลฐานให้ครอบคลุมทั่วโลก
- 7.10. ระดับที่ยอมรับได้ สุขภาพดีถ้วนหน้าของคนทั้งโลกในปี 2000 สำเร็จ คือสามารถใช้ทรัพยากรของโลกได้มากขึ้นและดีขึ้น โดยพิจารณาค่าใช้จ่ายในการจัดหาอายุขัยโดยปราศจากความขัดแย้งทางการทหาร นโยบายที่ดีในเรื่อง ความอิสระ ความสงบสุข การผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างประเทศ การลดอาวุธ ทำให้สามารถนำทรัพยากรไปใช้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่นการสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่น่าจะได้รับจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้น

การประชุมระหว่างประเทศในเรื่อง การสาธารณสุขมูลฐาน เรียกร้องให้เกิดการดำเนินการอย่างเร่งด่วนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศในการพัฒนาและดำเนินการ สาธารณสุขมูลฐานทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาภายใต้หลักการของการประสานความร่วมมือเพื่อให้สามารถก้าวทันกับระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ เรียกร้องให้รัฐบาล องค์การอนามัยโลก และกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กแห่งสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ทั้งหน่วยงานที่เป็นพหุภาคี และทวิภาคี NGO หน่วยงานที่สนับสนุน บุคลากรสาธารณสุขทุกคน และชุมชนทั่วทั้งโลก ให้สนับสนุนความมุ่งมั่นทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศในเรื่องการสาธารณสุขมูลฐาน และเพิ่มช่องทางในการสนับสนุนทางการเงินหรือวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา และเรียกร้องสิ่งที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านั้นว่า การประสานความร่วมมือในการ แนะนำ พัฒนา และดำเนินการเรื่องสาธารณสุขมูลฐานให้สอดคล้องกับทั้งด้านเจตนารมณ์และเนื้อหาของประกาศนี้

หมายเหตุ

1. ในปี 2530-2534 ประเทศไทยมีการเพิ่มกิจกรรมจำเป็นในด้านสาธารณสุขมูลฐาน อีก 2 เรื่อง คือ ทันสาธารณสุขและการส่งเสริมสุขภาพจิต รวมเป็น 10 เรื่อง
2. ในปี 2535 เพิ่มขึ้นอีก 4 เรื่องได้แก่ อนามัยสิ่งแวดล้อม คุ้มครองผู้บริโภค การป้องกันควบคุมอุบัติเหตุอุบัติภัย และโรคไม่ติดต่อ การป้องกันและควบคุมเอดส์ รวมเป็น 14 เรื่อง